

PALVELUALUEJOHTAJIEN KOMMENTIT TAMMI-KESÄKUUN TOTEUTUMAAN

Aikuisten psykososiaaliset palvelut

Yksikön budjetti on toteutunut suunnitellusti. Tuotot ovat toteutuneet alle budjetoidun. Kulut ovat alle budjetoidun, samoin netto.

Asiakasmäärä raisiolaisten, ruskolaisten ja ulkokuntalaisten osalta mielenterveystiimissä on pysynyt jokseenkin samana. Etäkontaktien määrä vuonna 2022 1-6 oli yhteensä 238 kpl (vuonna 2021 345 kpl). Odottavat äidit, pienten lasten (1-3 v) vanhemmat ja nuoret (18-20 v) on priorisoitu ja he ovat saaneet ajan jonottamatta. Mielenterveystiimin lähetemäärä on jatkanut kasvuaan verraten edellisiin vuosiin ollen elokuun puolessa välissä 276 kpl, (vuonna 2021 237 kpl, vuonna 2020 207 kpl, vuonna 2019 199 kpl). ADHD-tutkimuspyynnöt ovat erityisesti lisääntyneet. ADHD-tutkimukset ovat aikaa vieviä aiheuttaen painetta lähetejonon pitenemiseen. Päihdetiimin hoitajat auttavat mielenterveystiimin lähetteillä tulleiden asiakkaiden hoitamisessa. Mielenterveystiimiin tulee lähetteillä asiakkaita, joilla on myös päihdeongelmia, jotka ymmärrettävästi kytkeytyvät mielenterveyden ongelmiin. Vaikuttaa siltä, että mielenterveyshoitoon hakeudutaan matalammalla kynnyksellä kuin päihdehoitoon ja mielenterveyteen liittyviä kysymyksiä tunnistetaan helpommin kuin päihdeongelmia. Päihdehoidossa avohoidon asiakasmäärä on laskenut (7 %) verrattuna kauteen 1-6 2021. Käyntien määrä on noussut 26 %. Etäkontaktien määrä oli 149 kpl (vuonna 2021 189 kpl). Päihdetiimin avohoidon palveluja on voitu antaa ilman jonoja.

Asiakasmäärä Psykiatrisessa kotitiimissä (kotiin vietävät mielenterveyspalvelut) on pysynyt samana verraten vuoteen 2021 samaan ajankohtaan (2 asiakasta enemmän vuonna 2022) ja käyntimäärä oli hieman noussut (vuonna 2021 515 kpl, vuonna 2022 528 kpl). Etäkontaktien määrä oli tänä vuonna 1-6 276 kpl (vuonna 2021 300 kpl).

Korvaushoitotiimissä potilaiden määrä on edelleen kasvanut (17 %) ja on nyt ollut yhteensä 59 kpl, käyntimäärä oli laskenut edellisestä vuodesta 43 %. Käyntimäärien vaihteluun vaikuttaa voimakkaasti se, kuinka monta potilasta saa korvaushoitolääkkeen kuukausi-injektiolla ja voi käydä vastaanotolla harvemmin. Kuukausi-injektion käyttö parantaa potilaiden hoitotasapainoa. Etäkontaktien määrä oli 46 kpl (vuonna 2021 154 kpl). Korvaushoidon potilaita on vuodesta 2020 mahdollisuuksien mukaan hoidettu antamalla korvaushoitolääke joko viikko- tai kuukausi-injektiona, jotta kohtaamisia korvaushoitovastaanotolla on voitu vähentää erityisesti koronapandemian vuoksi. Näin on selviydytty kasvavasta asiakasmäärästä.

Päihdehuollon polikliinisissä ostopalveluissa asiakaskäyntien määrät olivat nousseet 22 % (118:sta 144:ään) ja asiakasmäärä oli noussut neljällä asiakkaalla.

Päihdehuollon laituskuntoutuksessa sekä hoitopäivien että asiakkaiden määrä nousivat 7 % (671 hoitopäivästä 715 hoitopäivään, 58 asiakkaasta 62 asiakkaaseen) kauteen 1-6 2021 verrattuna. Raisiolaisia asiakkaita oli 56 kpl (2021 53 kpl) ja ruskolaisia asiakkaita oli kuusi (2021 viisi asiakasta). Laituskuntoutuksen hoitopäivien määrä vaihtelee herkästi vuodesta toiseen, koska hoitojaksot ovat tavallisesti 1-3 kuukauden mittaisia ja jo yhdenkin asiakkaan lisäys/muutos tuo hoitopäivien määrään melko suuren muutoksen. Päihdehoito ja laituskuntoutus pysyvät kokonaisuutta tarkastellen talousarviossa.

Testamenttilahjoitus: Varojen käyttö on ollut laaditun käyttösuunnitelman mukaista.

Kriisiavun puhelimeen tuli alkuvuonna 2022 yhteensä 16 kriisiapupyynnöä. Näihin vastattiin tarkemman arvion jälkeen järjestämällä joko ryhmämuotoista kriisi-interventiota tai yksilöllinen kriisi aika mielenterveystiimin työntekijälle.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon budjetti koostuu lähes kokonaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin menoista.

Intimen toteutuma perustuu sairaanhoitopiirin tasaerälaskutukseen. Toteutuma on 50,45 %, Raision osalta 50,56 % ja Ruskon osalta 49,99 %. Tasaerälaskutus maksetaan sairaanhoitopiirin tekemän budjetin perusteella.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin käyttö on ollut Rasion osalta 3,8 % alle tasaerälaskutuksen. Poliklinikkakäynnit ovat vähentyneet 3,7 % viime vuodesta ja hoitajaksot vähentyneet 6,3 %. Yhteispäivystyksen käynnit ovat vähentyneet 13,9 % edellisvuodesta.

Ruskon osalta Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin käyttö alittaa 7,9 % tasaerälaskutuksen. Hoitajaksot ovat alentuneet 24,2 % edellisvuodesta ja poliklinikkakäynnit 3,1 % edellisvuodesta.

Hallintopalvelut

Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta kokoontui tammi-kesäkuun välisenä aikana viisi kertaa ja asioita (julkiset ja salaiset) käsiteltiin 70 kappaletta.

Lautakunnan kustannuspaikka pysyi budjetissaan. Tälle kustannuspaikalle on budjetoitu muun muassa kokouspalkkiot ja synnytysavustukset. Synnytysavustusten toteutuma puolen vuoden kohdalla on noin 35.000 euroa. Vuoden 2022 talousarvioon sisällytettyä 700.000 euron kohdentamatonta menosäästöä ei ole kohdennettu mihinkään palvelualueelle, joten sen kirjaus näkyy lautakunnan kustannuspaikalla. Kohdentamattoman menosäästön kirjaus sotkee vertailulukuja hallintopalveluiden osalta kuntakohtaisissa vertailuissa.

Yleishallinnon kustannuspaikan osalta on myöskin pysytty budjetissa kaikkien muiden tiliryhmien paitsi henkilöstökulujen osalta. Henkilöstökulujen 78,5 %:n toteutuma viittaisi väärälle kustannuspaikalle kirjautuneisiin palkkoihin. Asiaa selvitetään.

Hallintopalveluiden alle kirjatut hankkeet ovat toteutuneet budjetoidun mukaisesti, mutta alkuvuodesta on saamatta valtionavustuksia, joiden puuttuminen pienentää tulokertymää tällä hetkellä.

Työllisyysvarausta ja palkkatukea on purettu neljännesvuosittain suunnitelman mukaisesti muille sotien palvelualueille ja muille keskuksille.

Hoito- ja hoivapalvelut

Hoito- ja hoivapalveluiden tulosalueen puolivuositoteuman perusteella nettotulos yhteistoiminta-alueella tulee alittumaan noin 1,6 miljoonaa euroa (3 %). Rasion osalta alitus on noin 1,5 miljoonaa euroa ja Ruskon osalta noin 137.000 euroa.

Tilinpäätökseen tulee vaikuttamaan hoitajapulan vuoksi tehdyt paikkavähennykset sekä koronapandemian jatkuminen. Lisäksi Ruskon päiväkuntoutus jatkaa toimintaansa edelleen Ketosen torpalla, jolloin asiakasmäärä/päivä on pienempi kuin Maununtuvalla toimiessa. Kotihoidon asiakkaita on siirretty ostopalvelun piiriin hoitajapulan vuoksi, joka myös osaltaan tulee vaikuttamaan tulevaan tilinpäätökseen.

Kuntoutuspalvelut

Osavuositarkastuksessa ollaan budjetissa, Kuntoutuspalvelut netto 46 % arviosta. Asiakasmäärä ja käyntimäärät yli arvioidun 55 % arviosta. Ostopalvelua on käytetty kaikissa terapioiden paikkaamaan oman työn riittämättömyyttä ja asiantuntijapalvelua on ostettu kehitysneuvolan psykologin tarpeeseen.

Kuntoutuspalveluissa toteutetaan Terveystalouden mukaisia palveluja kaikissa ikäryhmissä; neuvola- ja kouluterveydenhuolto, poliklinikka, leikkausten jälkeinen kuntoutus, lääkinnällinen kuntoutus ja kuntoutustyöryhmä, monialainen arviointi (tehdään asiantuntija arviot lääkärin kokoamaan Kuntoutussuunnitelmaan Kelan kuntoutusta haettaessa) sekä apuvälinpalvelut (huolto ja lainaamatoiminta) ja fysioterapeutin suoravastaanotto. Kaikilla aloilla palveluohjaus on osa asiantuntijoiden työtä. Kehitysneuvolassa on saatu sosiaalityön apua perhepalveluista, joka painottuu kuntoutusten ja etuuksien hakemiseen. Koronan aiheuttama hoitovelka on tuonut epävarmuutta terapioiden jatkuvuuteen niin julkisella sektorilla kuin KELA:n vaativassa lääkinnällisessä kuntoutuksessa.

Puheterapian tutkimusaikaa (ensikäyntiä) odottaa 45 asiakasta (odotusaika 4 kk) ja terapia-aikaa odottaa 16 lasta (odotusaika 6 kk). Puheterapian sopimustuottajat eivät ole pystyneet vastaamaan tarpeeseen, mutta puheterapiaa on voitu ostaa muilta palveluntuottajilta odotettua enemmän. Aikaisemmasta poiketen on

ostettu myös arvioita lapsille, joilla on yksittäisiä äännevirheitä. Aikaisemmin kaikki arviot on pyritty tekemään julkisella sektorilla. Kehitysneuvolan moniammatillisessa tiimissä puheterapeutti on osallistunut 24 lapsen arviointiin. Edellisten lisäksi 63 lasta odottaa KELA:n kuntoutuspäätöstä vaativasta lääkinnällisestä kuntoutuksesta. Alueellisesti puheterapiaa on vaikeasti saatavissa edelleen. Läheteiden määrä puheterapiaan kasvaa vuosi vuodelta.

Fysioterapiassa on pääsääntöisesti pystytty tuottamaan palveluja alueellisen toimintakäytännön mukaisissa määräaajoissa. Tämä on mahdollistunut lisäämällä ostopalvelua mm lääkinnällisessä kuntoutuksessa. Sairaanhoidopiiriin toiveiden mukaista preoperatiivista toimintaa ei ole pystytty aloittamaan resurssien puuttuessa. Toivottu toiminta ei ole toimintakäytännössä. Fysioterapiassa asiakkaan kuntoutusprosessi koostuu yksilöjaksosta, ryhmäterapiasta ja asiakkaan omatoimisesta kuntoutumisesta. Suoravastaanotto toiminta on vähentynyt ja aikoja on annettu muille asiakasryhmille.

Toimintaterapian jonossa on 8 lasta (odotusaika 2 kk). Ostopalveluna tuotettu erityisosaamista vaativia terapioita. Myös toimintaterapiassa on vaikeuksia löytää Kelan vaativaan kuntoutukseen palveluntuottajaa. Toimintaterapiassa ja yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa on ryhmätoiminta osa asiakkaan kokonaiskuntoutusta. Lapsiperheiden tukena on toteutettu Strategia- vanhempainryhmää ADHD-lasten vanhemmille. Syksyllä käynnistetään uusi ryhmä "Leikitään ja keskitytään" yhteistyössä varhaiskasvatuksen, erityisopetuksen ja neuvolapsykologin kanssa. Tavoitteena tukea lapsia arjen ympäristössään jo ennen Kuntoutuspalveluihin ohjautumista.

Kehitysneuvolassa monialainen tiimi arvioi alle kouluikäisiä lapsia. Lähete tehdään neuvolassa tai varhaiskasvatuksen erityisopetuksessa. Monialaisessa tiimissä toimii muun työn ohessa Kuntoutuspalveluiden asiantuntijat, terveysaseman lääkärit ja konsultoiva lastenlääkäri (1 x kk). Psykologin työaika kuluu lähes kokonaan Kehitysneuvolatoimintaan ja lisäksi arviointeihin on hankittu lisäapua yksityiseltä psykologilta (1pv viikossa). Kehitysvammaisten kuntoutussuunnitelmat ostetaan.

Apuvälinepalveluissa toimii nyt oppisopimuksella koulutettu huoltaja. Kuntoutuspalveluiden apuvälinepalvelut ovat osa sairaanhoidopiiriin alueellista apuvälinekeskusta. Asiakkaille lainattavat apuvälineet ja osat korjauksia varten tilataan em. keskukselta. Valitettavan usein apuvälineitä tai osia joudutaan odottamaan kohtuuttoman pitkään.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Voidaan jo tässä vaiheessa sanoa, että Perhepalveluiden ja Aikuissosiaalityön yhdistäminen yhdeksi palvelualueeksi, yhden esihenkilön alle oli oikea ja välttämätön ratkaisu asiakkaiden, työntekijöiden ja talouden näkökulmasta. Uudesta palvelualueesta saatavaa hyötyä ei kuitenkaan ole vielä alkuvuodesta 2022 saatu täysimääräisestä ulosmitattua, johtuen muun muassa koronasta, toimitilojen tuhopoltosta, uusien toimitilojen suunnittelusta, henkilöstön vaihtuvuudesta, uusien työntekijöiden rekrytoinneista, kriittisissä palveluissa olevista vakanssien puutteista ja palvelualueen kokonaisvaltaisen kehittämisen haasteista. Kokonaisuudessaan voidaan kuitenkin sanoa perhe- ja sosiaalipalveluiden alkuvuoden 2022 sujuneen talousarvioon nähden huomattavasti aikaisempia vuosia paremmin koko palvelualueen toteutuksen ollessa 52,2 %.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden suurimmat haasteet alkuvuodesta talousarvioon nähden ovat olleet tuottojen merkittävästi budjetoitua pienempi toteutuminen, joka johtuu aikaisempien vuosien virheellisestä toiminnasta itsenäistymisvarojen keräämisessä ja tiliöinnissä (vähentänyt vuoden 2022 tuloista -322.778,48 €). Menojen osalta suurimpia ylityksiä on ennaltaehkäiseivissä palveluissa, avohuollon palveluissa ja jälkihuollon palveluissa. Ylitykset johtuvat ostopalveluista, joita on jouduttu käyttämään omien työntekijöiden ollessa täystyöllistettyjä. Ostopalveluita on jopa jouduttu käyttämään palveluissa, joissa olisi taloudellisesti kannattavampaa ja tehokkaampaa palveluiden tuottaminen omana työnä. Jälkihuollon kustannusten todella voimakas nousu johtuu lainsäädännön muutoksesta, jossa oikeutta jälkihuoltoon nostettiin 21 ikävuodesta 25 ikävuoteen.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden suurimpina onnistumisina alkuvuodesta talousarvioon nähden ovat olleet toimeentulotuki, työllistämistoiminta ja kodin ulkopuoliset sijoitukset (perhehoito ja laitoshoido). Kaikissa edellä mainituissa budjetti on talousarvioon nähden merkittävästi alijäämäinen.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden kulurakennetta on pystytty kehittämään oikeaan suuntaan haasteista huolimatta, loppuvuoden osalta painetta on erityisesti sijaishuollon osalta. Jatkokehittämisen ja toiminnan tehostamisen lisäksi taloudellisesti kestävää olisi perustaa vuodelle 2023 muutamia uusia toimia palveluihin,

joissa talousarvion ylitys näyttää toteutuvan. Loppuvuoden osalta paineita on erityisesti lastensuojelun sijaishuollossa.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollossa vuoden 2022 ensimmäisen puolen vuoden ajan voimassa on ollut vallitsevan koronapandemian aiheuttamia käytänteitä. Mm hygieniatoimet olivat koko ajan normaalia tiukemmat.

Hoidettujen potilaiden määriin on vuoden alkupuoliskona vaikuttanut myös pula etenkin hoitohenkilöstöstä, normaalia runsaammat poissaolot sekä myös työtaistelutoimenpiteet.

Suuhygienistit ovat oman vastaanottotoiminnan sijaan avustaneet aiempaa enemmän hammaslääkärietiä. Työpäivien viimeisiä aikoja on jouduttu sulkemaan mm ylityö- ja vuoronvaihtokieltojen vuoksi. Hammaslääkärit ovat joutuneet myös välillä perumaan potilaita, koska avustavaa henkilöstöä ei ole saatu palkattua.

Potilaita on jouduttu ohjaamaan ostopalveluun normaalia enemmän. Ostopalveluun varatuista varoista Raision alueella oli kesäkuun loppuun mennessä käytetty 67,3 % ja Ruskon alueella vastaavasti 67,7 %.

Muuten talousarvio on toteutunut suunnitellusti. Raision alueella tuotot ovat toteutuneet kesäkuun lopulla 66,59 % ja Ruskon alueella 57,35 %. Toimintakulut samana ajankohtana ovat Raisiossa 52,08 % ja Ruskon alueella 51,73 % talousarviosta. Toimintakate kesäkuun lopulla oli Raisiossa 48,18 % ja Ruskolla 51,73 %.

Edellä mainitut asiat ovat vaikuttaneet myös asiakas- ja käyntimääriin. Asiakkaita ajalla 1.1. – 30.6. oli vuonna 2021 **8813** ja vuonna 2022 **8473**. Käyntejä hammaslääkäreillä oli tuona aikana vuonna 2021 **11854** ja vuonna 2022 **11432**. Käyntejä suuhygienisteillä tuona aikana oli vuonna 2021 **3718** ja vuonna 2022 **3076**.

Työllisyyspalvelut

Työttömyysprosentti tarkastelujaksolla on vaihdellut 6,2 % ja 7,6 % välillä.

Vuoteen 2021 verrattuna prosentit ovat kuukausitalolla olleet noin 2 %-yksikköä matalammalla tasolla. Tätä positiivista kehitystä ovat edesauttaneet lomautusten väheneminen ja yleinen hyvä talouskehitys elinkeinoelämässä.

Asiakasmäärä kuntouttavan työtoiminnan palveluissa on ollut 252 asiakasta. Näistä 152 asiakasta on ollut ostopalveluissa ja 100 omissa palveluissa. Lähes 87 % asiakkaista on ollut yli 25 vuotiaita.

Työmarkkinatuen kuntaosuudessa on saatu kyseisellä ajanjaksolla noin 55 000 euron säästöt viime vuoteen verrattuna. Koko vuoden ennuste on noin 150 000 euron säästö vuoteen 2021 verrattuna.

Palvelualue on pysynyt hyvin budjetissaan, tuotot ovat hiukan budjetoitua matalammat. Mutta tämä johtuu aikataulusta, jolla korvausta kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä haetaan. Määrällisesti asiakkaita on ollut saman verran kuin edeltäneinä vuosina kyseiseen aikaan.

Toiminnan kehittämisen parissa on tehty avaus oppisopimustoiminnan tehostamiseen, tässä kumppaneina ovat Raseko ja Barona. Lisäksi on tehty seudullista yhteistyötä TE2024 uudistuksen valmistelun parissa. Myös tulevien HV-alueiden tietopyyntöihin on vastattu koko kevään ajan.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen tulosityksikön puolivuositoteuman perusteella nettotulos yhteistoiminta-alueena tulee ylittymään noin 800.000 €. Raision osalta ylitys on arviolta noin 950.000 €. Ylitys johtuu muun muassa siitä, että THL:n määräämä tahdosta riippumaton erityishuollon piiriin kuuluva hoito jatkuu (1.300 € per hoitopäivä), asiakasmäärät ovat lisääntyneet, lisäksi tehostetun palveluasumisen ostot ovat lisääntyneet Raisiolaisten asiakkaiden osalta. Myös kuljetuspalvelun asiakkaita on siirtynyt sosiaalihuoltolain piiristä vammaispalvelulain asiakkaiksi.

Ruskon osalta talousarvio on puolivuotistoteutuman perusteella alittumassa noin 175.000 €.

Vastaanottopalvelut

Koronapandemia on muuttanut voimakkaasti vastaanotto toiminnan työtä. Raision terveysasemalle rakennettiin vuonna 2020 terveysaseman toiseen päähän hengitystieinfektio-vastaanotto erillisellä sisäänkäynnillä. Sinne keskitettiin kaikki Raision ja Ruskon hengitystieinfektio potilaiden tutkimukset ja hoito. Näissä tiloissa tapahtuu myös koronanäytteiden otto. Koronapotilaiden jäljitys ja koronarokotus on vaatinut lisähenkilökuntaa. Koronarokotukset jatkuivat aikuisilla ja lasten rokotukset alkoivat. Tämä kaikki lisäsi hoitajien käyntien määrän yli kaksinkertaiseksi normaaliin vuoteen verrattuna. Hoitajakäynnit tammi-kesäkuussa olivat 9244 vuonna 2019 ja 23492 vuonna 2022. Käyntien lisäksi terveysasemien puhelumäärät ovat kasvaneet korona-aikana moninkertaiseksi aikaisempaan verrattuna. Tämä on kuormittanut hoitajia, ja vaatinut runsaasti ylityötä. Hoitajien sitoutuneen työn tuloksena puhelut ovat kuitenkin pystytyt hoitamaan lain vaatimassa ajassa. Ei-kiireellinen jono hoitoon on pandemian hoidon takia pidentynyt.

Vastaanotto toiminnan netto on 49,65 % eli alle talousarvion. Raision osalta netto on 50,09 % ja Ruskon 50,28 %.

Ruskon osalta koronanäytteiden otto, jäljitys ja pääosa rokotuksista on tapahtunut Raision terveysaseman tiloissa. Loppukeväästä muiden hengitystieinfektioiden hoito siirtyi ruskolaisten osalta Ruskon terveysasemalle. Koronapotilaat hoidetaan edelleen Raisiossa. Ruskon vastaanotolle saatiin viides lääkäri virka, joka saatiin täytettyä huhtikuusta alkaen. Sen jälkeen ei-kiireellinen jono lääkärille on selvästi lyhentynyt.

Terveysneuvonta on huolehtinut lasten koronarokotuksista muun lakisääteisen toiminnan lisäksi. Tämä on lisännyt käyntejä ja kuormittanut vastaanottoja. Koronapoissaolojen ja -rokotusten aiheuttamia terveystarkastusjonoja on purettu. Jonkin verran tarkastuksia siirtyy vielä keväästä syksyyn. Yläkoulun ja toisen asteen opiskelijamäärät ovat kasvaneet, THL:n henkilöstömitoitukset ovat kiristyneet ja vaativat kuntoutussuunnitelmat ovat lisääntyneet. Lisäksi lapsiperheiden matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden tarve on lisääntynyt. Ukrainalaispakolaisille tehtävät terveystarkastukset ovat lisänneet tarkastusten kokonaismäärää.